

Ernek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvenhetedik évfolyam.

43. szám.

Debrecen, 1927 október 22.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

A lelkipásztorok és a vasárnap.

Csak a legnagyobb helyesléssel tudjuk a magunk részéről is üdvözölni a dunántúli egyházkerület legutóbbi közgyűlésének ama határozatát, amely a mind gyakoribbá váló egyházi konferenciák rendezőinek figyelmébe ajánlotta a konferenciák olyatén rendezését, hogy azok a lelkipásztorokat ne vonják el a vasárnapi templomi szolgálattól.

Nagy szük ég volt arra, hogy ez a magas hivatalos fórum e tekintetben megálljt kiáltson s nagy szükség volna arra, hogy ezt a többi egyházkerületi közgyűlések is mielőbb visszhangozzák s felhívják reá — belmissziói bizottsága útján — az Egyetemes Konvent hathatós figyelmét is.

Mert ebben a tekintetben az egyházunk testét évről-évre jobban és örvendetesbben átható és átmelegítő ébredési folyamatnak igen kellemetlen, határozottan anomális és egészen veszedelmes kísérő jelenségei kezdenek már kicsirázni.

Hogy a konferenciák legimpozánsabbikán kezdjük: senki sem ismerheti félre a hatalmas lélek- és egyházépítő jelentőségét — pásztorokra és az érdekelt helyi gyülekezetekre nézve egyformán — annak a néhány éve gyakorolt szép szokásnak, hogy az Országos Református Lelkészegyesület a maga nagy évi konferenciáit úgy rendezzi, hogy azoknak egyik napja vasárnapra essek. A lelkipásztorok százainak e napon való közös templomi felvonulása, a rendszerint hatalmas templomi gyülekezettel együttimádkozása, ígehallgatása, úri szent vacsorával élése mindazok számára, akik látják és részt vesznek benne — azt mondják — felejthetetlen élmény.

Így írom, hogy: azt mondják, — mert megvallom, magam még ebben az élményben eleddig sohasem részesedtem. Én ugyan az országos ORLE-konferenciáknak 1921 óta tartott majd mindegyikén active és passive résztvettem (ahol nem vehettem részt, ott komoly egyéb elfoglaltság tartott vissza) s kivétel nélkül mindegyikén részesedtem lelki ajándékokban. De arra meg sohasem tudtam magam rávenni, hogy a vasárnapi nagy istentiszteleire is ottmaradjak. Nemcsak azért pedig, mert a magam lelkiismeretében nem birtam ma-

gamat felmenteni a saját gyülekezetemben való szolgálat alól (lévén ez a vasárnap eddig több esetben éppen az ú. n. „újkenyéri“ úrvacsoraszta vasárnapja is), — de azért sem, mert egyáltalán nem voltam bizonyos abban, hogy a kínálkozó fölemelően magasztos érzések és élmények közepette is nem fogja-e minduntalan rontani áhítatos hangulatomat az az elgondolás: *vajjon az a sok száz, mára rendes ígehirdetője nélkül maradt gyülekezet kap-e ezen a mai vasárnapon csak megközelítőleg is olyan lelki táplálékot, amelyet itt most mi élvezünk?*

Nem tehetek róla, ha ezt az álláspontot sokan talán túlzott aggályoskodásnak, vagy épp nagyképű különségnek tartják. S másfelől ismételen is hangsúlyozom, hogy ezeknek az ORLE-vasárnapoknak — melyek különben is *egyszer* vannak egy esztendőben — magam is hajlandó vagyok egészen *kivételes* jelentőséget, súlyt és kihatást tulajdonítani.

De ott már aztán nagy baj kezdődik, amikor egyéb, úgy hivatalos, mint fel-, vagy egyáltalán nem hivatalos (bár azért lehet, hogy „választott“) egyházi testületek, egyesületek, belmissziói munkáágak és mozgalmak egymásután kerekednek föl és azt mondják: *„hát ha az ORLE-nk szabad, mi nekünk miért ne volna szabad? Ha az ORLE összegyűjthet évenként egy vasárnapra az e ész országból több száz lelkipásztort, hát mi miért nem gyűjthetünk össze egy, vagy több vasárnapra is egy környekről tizen-tizenkettőt?“* Ezt mondják és — ekképen is cselekesznek.

Nem méltóztatunk-e gondolni, hogy ilyenformán lassan ki fog alakulni — ha ugyan már ki nem alakult eddigéig — *a vasárnapi konferenciákra járó magyar kálvinista lelkipásztor típusa*, aki minden harmadik-negyedik vasárnap távol van a gyülekezetéből, hogy idegenben szólja, vagy inkább csak *hallgassa* a szép szót? És nem fog-e ez a típus veszedelmesen hasonlítani ahhoz a közismert példabeli jótékony hölgyhöz, aki az Úr trónja előtt be-zámolván életéről, minden napról fel tudja mutatni valamely jótékony akcióban való részvételét — de kiderül, hogy otthon, a családjában alig tartózkodott s természetesen még kevésbé „jótékonykodott“ éppen azokkal, akik mégis csak

elsősorban lettek volna az ő gondjára és felelőségre bízva?

Gondoljuk meg, mit jelent nehéz munkában eltörődött falusi, vagy akár városi gyülekezeteink számára a vasárnapi templomozás, Istennek hála, *még manapság is!* És gondoljuk meg, megérdemlik-e ők azt tőlünk, lekipásztoroktól, hogy őket vasárnaponként egyre gyakrabban bízogassuk gyakorlatlan vagy avatatlan helyettesek néha szíves, többször kellelten, de sohasem kifogástalan lelki tápláló gondjára?!

A lelkészi gyűlésezésekkel is kapcsolatos, vagy kapcsolható vasárnapi konferenciázást — oly kivételektől eltekintve természetesen, ahol eminens *közegyházi* érdek vagy *ősi* tisztos szokás diktálja az ellenkezőt — eltörendőnek vélem. És rendkívül üdvösnek tartanám, ha a kezében lévő hatalmas és kivételes példamutató erőre tekintettel e tárgyban — az I. Kor. 10:23. alapján — még maga az ORLE. is megfontolással élne. **R. I.**

A magyar lélek és a kálvinizmus.

A május 21. és 22-én Budapesten tartott református nagygyűlést ismertette Rákosi Jenő a Pesti Hirlap 1927 május 22-iki számában. „*Kálvinista nagygyűlés*” cím alatt írott vezércikkben egyebek közt ezt mondja: „Azt tartom, kell valami közösségnek, valami rokonvadásnak lenni az ősi magyar természetben és a Kálvin tanításában, ami részben tán vonzza a magyart a kálvinizmus-hoz, másrészt tartóztatja tőle a másfajtat”. Egyúttal óhajtatja fejezi ki arra nézve, hogy ezt egy kálvinista ember magyarázná ki.

Azóta nem vettem észre, hogy valahol, valamelyik egyházi lapunkban ez óhajnak valaki eleget tett volna. Az alábbi fejtegetés megpróbálkozik ezzel.

Nem téveszttem szem elől, hogy a kálvinizmus és a magyar lélek közt sejtett rokonság kimagyarázásában Rákosi Jenő lélektani ok kimutatását várja. De mivel, mint a keresztyén vallásnak, úgy a reformációnak a befogadásában is elsősorban politikai ok volt a hatóerő, a lelki ok kutatása előtt rá kell mutatnunk amarra mindeniknél. Mert csak a külső kényszerítő okok hatása alatt végbe ment befogadás után megy át az új eszme, az új vallás a vérbe, alakulnak ki a lelki tényezők, melyek az elfogadott vallást belső, lelki szükségé teszik, a lelki élet elengedhetetlen tényezőjévé szilárdítják.

Gejza fejedelem, majd utána István, világosan látják a helyzetet. Az akkor már olyan-amilyen keresztyén Európa közepén a pogány magyarság fenn nem maradhat. A térítéshez, de meg a bajor Gizella hercegnővel sok német jött az országba, akik közül amazok, mint hittérítők, ezek mint lovagok az udvarnál a magyarokat bántó kitüntetésben részesültek. Úgy, hogy a németgyűlölet a magyarban — mint látjuk — ittlakozásunknak mindjárt az elején feltámadt. Kupa vezér láza-

dásában István király ellen, legalább is annyi része volt a németgyűlöletnek, mint a pogánysághoz ragaszkodásnak. Gertrudnak meg kellett halnia nemcsak hihetetlen pazarlásáért, még nemcsak a Bánk feleségének meggyaláztatásáért, hanem a sok német miatt, kik vele hazánkba beözönlöttek és a magyarok rovására minden téren sok előnyt nyertek. Hogy erre a németgyűlöletre miért kellett rámutatnunk, alább meglátjuk.

Abban a hihetetlen romlottságban, ami a 15—16. századi keresztyénséget elárasztotta, nagyon természetes volt a jobb után sóvárgás. Különösen a papságnak, az Isten szolgáinak a szörnyű erkölcstelensége készítette elő az utat a lelkekben a reformáció befogadására. Azt írja p. o. arról Mágócsy Gáspár egy kath. püspöknek: „A pápista papok okai minden bajnak; mert éjjel-nappal rossz társaságban mulatoznak s onnan mennek a nyáj rablói az oltárhoz brembelézni, misézni, bolondoskodni”.¹

De mikor a magyar nép a reformáció lényegével még alig, inkább csak a külsőkre irányuló céljaival, mint p. o. a templomokból a képek eltávolítása volt ismerős, annak befogadásában hathatós indokot talált abban a politikai körülményben, mely szerint a török hódítás kezdetén mindjárt köztudomásúvá lett hazánkban a törököknek az a kijelentése, hogy üldözik és meghódítják mindazokat a népeket, amelyek képeket imádnak. Tehát ezeknek dühét gondolták mérsékelhetni a templomokból a képek kihányásával. Mert tény, hogy a török a katolikusokat hitetlen gyauroknak a képek miatt nevezte.² Mikor aztán a reformáció 2-ik alakja, a kálvini irányzat ismeretes lett, annak szinte mohó befogadásában a benne a magyar lélekkel, magyar jellemmel összhangban álló több vonás mellett, mint mindenesetre fontosabb, döntőbb jelentőségű érv mellett, tehát lelki tényező mellett, mint politikai oknak része volt a több, mint 500 esztendő németgyűlöletnek, vagy legalább idegenkedésnek is. A kettő együtt — politikai és lélektani okok — nálunk is oly ellenállhatatlan erővel ragadta meg a lelkeket, hogy ámbár — mint az idézett könyv mondja — a magyar nemzet az első egyike, amely a legkegyetlenebb törvényekkel próbálta a reformációt elfojtani, ennek a század végére a magyarságnak majdnem az egész teljessége behódolt, és pedig a kálvini irányzatnak. De viszont ugyanennek lett hevesebb ellensége az állami és egyházi hatalom, felismerve abban az erősebb ellenfelet; aminek eredménye az 1548-iki törvények, melyek a lutheránusok kiirtását már nem sürgetik, hanem csak az anabaptistákét és sakramentáriusokét (kálvinisták). Ennek okát a magyarságnak a kálvinizmus-hoz csatlakozása lélektani okainak kutatása közben majd felfogjuk ismerni.

¹ Szilágyi Sándor „Magyar nemzet története” 5-ik k. 351. l.

² U. o. 434. l.

Sokat emlegetjük a magyarnak alkotmányos érzékét, függetlenség-, szabadságszeretetét. Ez természetesen valóság, ez meg van; mondhatjuk: benntermett, veleszületett tulajdonság. Ebből születik az a felfogása, ami egyben bizonyosága annak a benntermett tulajdonságnak, amely szerint minden hatalom a nemzet felett, így a királyi hatalom is a nemzetből ered, ez annak a forrása; a királyi hatalom is tehát csak a nemzettől átruházott hatalom, mit a király csak a nemzettel egyetértésben és csak az általa megszabott határok, korlátok közt gyakorolhat. És jóllehet, 1848-ig a nemzet csak a nemesség volt, de hiszen a jobbágy is egy részben magyar lévén magyar lélekkel, ebben is ott szunnyadt a népfenség tudata, ebben is megvolt az emberi méltóság érzete, ami egyik fenséges vonása a magyar jellemnek. Bizonyosága ennek az, hogy a jobbágyság megszüntetésével egyszerre minden átmenet, minden előkészítés nélkül ott állt a világ bámuló szemei előtt a tiszteletet parancsoló magyar paraszt, volt jobbágy olyan méltósággal, magatartásban, beszédben, amelyet talán a világ egy másik népe fel nem mutat.

Már most Luther reformációs mozgalmát fejdelmek segítették elő, amihez képest az ő általa szervezett evangélikus egyházban a világi hatalomnak mind máig igen erős beavatkozási joga van. Kálvin ellenben köztársaságban, világi hatalom támogatása nélkül, sőt azzal a legkeményebb harcot víva, hajtotta végre a reformációt. Egyháza a lutheri fejedelmi egyházzal szemben népegyház lett. Természetes, hogy időrendben a németországi reformáció lévén az első, a jobb után sóvárgó lelkek ezt is megragadták. Nemcsak megragadták, hanem a kálvini irányú reformációt kezdetben a már protestáns, de lutheránus főurak is üldözték. Annál hevesebb örömmel fogadták azt az egyszerű nép egyszerű lelkipásztorai, és tőlük megismerve a nép, később aztán a nemesség és főurak is. A nép a következő okok miatt: Kálvin tanítása Istenről, aztán Isten és embernek egymáshoz való viszonyáról ez: „Egyedül Istené a dicsőség. Soli Deo gloria“. Halandó ember a Szentírás alapján soha még Isten egyetlen (abszolút) voltát olyan erővel nem hirdette, előtérbe nem állította, mint Kálvin; az ő fenségiségéről úgy, mint ő, senki nem tud beszélni sem. Az emberről azt mondja: „Sola gratia, egyedül kegyelem által“. A legnagyobb apostol, Pál mondja ezt: „Kegyelem által vagyok, ami vagyok“. Vagy „megigazulunk ingyen Isten kegyelme által“. Szóval az ember Isten előtt semmi; csak az ő kegyelme tartja meg. Ám ez az isteni kegyelem, mely előtt nincs személyválogatás, az embert mégis arra a nagy dicsőségre méltóztatta, hogy az ő szent Fia, az Úr Jézus Krisztus által felemeli az ő dicsőségébe, részesévé teszi Krisztus kimondhatatlan dicsőségű örökségének. Ez a nagy emberi méltóság, melyre az Isten kegyelme minden földi rangban való különbség nélkül emelte. Ez is Kálvin tanításaiban van legélesebben kiemelve. Így azt az önbecsérzetet, az emberi méltóságnak azt a tudatát, amely, mint

fentebb kiemeltük, a magyarnak benszületett tulajdonsága, az addig baromsorban tartott magyar nép a vallás tanításai által hallotta szentesített, tehát mintegy isteni pecséttel megerősített az ő gondolkozását, meggyőződését, hogy ő is ember. Így azt a vallást, amely neki megalázott helyzetében azt a boldogító, megnyugtató vigasztalást adta, hogy legalább a földi életen túl egyenlő lesz az ő kinczójával, vagy esetleg több is annál, boldog örömmel fogadta el, ragadta meg. A kálvinizmus, mint vallási elv, ezen a ponton találkozik először a magyar lélekkel.

A nemesség azonban inkább politikai, mint lelki oldalért fordult később a kálvinizmushoz. Nevezetesen Kálvin egyfelől a szentírásból bőven bizonyítgatja minden polgári hatalomnak Istentől eredt voltát és szükségességét, az alattvalóknak a hatalommal szemben engedelmisségre kötelezettségét,³ ha még oly silányak és gonoszok is a hatalom birtalói: azonban másfelől ugyancsak ő ezt a tételt állítja fel: „ha vannak a néptől szervezve bizonyos felsőbbeségek a királyok önkényének korlátozására, ezeknek joguk van, sőt kötelességük közbelépni a királyok dühöngő önkényével szemben annyira, hogyha ezt a kötelességüket nem teljesítik, hanem a föld népét sanyargató királyok előtt meghunyászkodnak, ez elvetemült hitetlenség tőlük, mert ezzel elárulják a rájuk bízott nép szabadságát, noha tudják, hogy őket Isten rendelte ennek védőül“.⁴ Íme, a magyar aranybulla! A magyar alkotmány ezen a ponton a vallás által szentesítve, tehát az emberi jogmegállapítás isteni megerősítéssel ellátva. Az alkotmányáért örökös harcot vívó magyar ezért fordult el a lutheránizmustól és fogadta el csaknem a maga egészében a kálvinizmust, mihelyt annak tanításaival, szellemével megismerkedett.

Most visszatérve a kálvinizmusnak, mint vallási elvnek a vizsgálásához, abban a következő mozzanatra találunk, mint olyanra, amely a magyar lélekkel felséges összhangban áll. Nevezetesen a vallásnak azt a tulajdonságát, illetőleg rendeltetését, mely szerint annak az ember vigasztalásán, bátorításán, gyámolításán túl és felül Isten nagyságát, dicsőségét kell hirdetnie, az emberi szívben, az ember életében világos tudatra hozni és megvalósítani minden vallások közt a kálvinizmus fedezi fel és domborítja ki leghatározottabban. Már most a magyar lélek erős; sorscsapást, szenvedést szinte a maga erejével is hordoz, tűr panaszt zúgolóadás nélkül, úgy azonban természetesen, hogy azt az áldott isteni vigasztalást is, mit a vallásban talál, hálával fogadja. De viszont ugyanez a magyar lélek, természet szerint komoly, méltóság-teljes, érzi az emberi méltóságot, de ugyanakkor sejtelmével bír egy mindenekfelett való méltóságnak, elvárja azt, hogy legyen egy olyan abszolút felség, aki előtt ő őszinte alázattal, hódolattal, csudálattal, imádattal leborulhasson. Ilyen dicsőséges Istent adott neki a kálvinizmus. Ez a dicső-

³ *Institutio* II. k. 4-ik könyv. 20-ik fejezet.

⁴ U. o. 31. pont.

séges Isten, ez az abszolút Felség elégítette ki a magyar lelket.

Továbbra a kálvinizmusnak az a Szentírás-on alapuló tanítása, mely szerint nincs más közbenjáró Isten és ember között, csak a Jézus Krisztus, amely tehát Isten és ember között minden emberi közvetítőt, szenteket stb. kizár és az alattvalónak az ő Urához, az Istenhez az egyetlen Megváltó által vezetettve egyenes, közvetlen, szabad bemeneti enged. megint utat talált a magyar ember lelkéhez, amelyben élénken élt még akkor az a tudat, hogy az ő királya vele egy testnek a tagja, méltóságát az ő kezéből veszi, tehát nem szabad közöttük áthidalhatatlan távolságnak lenni. Ezt az önérzetet a kálvinizmus a magyar lélekben isteni szentesítéssel tette jogosulttá. Mert azt mondja annak a magyar léleknek, hogy ami abban ösztönösen él, hogy t. i. az ember Isten előtt hódol, megalázkodik, de embertársa előtt öntudatosan, büszkén emeli fel a fejét, ez egyenesen Istentől van; Isten akarja így. Ez a tulajdonképeni kálvinista nyakasság, tehát a legtisztéletreméltóbb jellemvonás és nem a dúrvaság, amelynek szülő oka valami egészen más. De az öntudatos, szinte büszke magyar léleknek az ő királyával, vagy a földi nagyságokkal szemben nagy erőssége a vallásnak az a tanítása, hogy ő még a királyok királya elől sincs elzárva, ügyével, panaszával szabadon járulhat eléje.

Ismét egy rokonvonás a kálvinizmus és a magyar lélek között: a magyar lélek eredetileg becsületes, tiszta, szemérmes, szűzies, sokáig irózott és elfordult a nyugati erkölcstelenségtől. Kálvin vallásrendszerében éppen olyan erővel van sürgetve és keresztülvive az erkölcsöknek Isten törvényeinek megfelelő megújítása, megtisztítása, mint a hitelvéké. A magyar lélek tehát örömmel fogadott egy olyan vallást, amely a benne termettős erkölcsi tiszta érzéket Isten törvényével juttatja érvényre.

Kuyper Ábrahám „A kálvinizmus lényege” c. könyvében a svajciakról, skótokról, hollandokról, angolokról mondja, hogy ezek a természettől nincsenek valami nagyobb, bölcselkedésre hajlandó tehetséggel megáldva. Ezek mind az életnek, a tettnek az emberei. És mert Kálvin vallása is éppen az élet vallása, mely a keresztyénségnek nem annyira hirdetését, mint az élését sürgeti, ezért fogadták el azt azok a népek. Hát ezt mindeniket fokozott mértékben mondhatjuk a magyar lélekről.

Kálvin egyháza üldözések közt született vértanúságban dicsőült meg. Kálvin vallása vértanúk vallása. A magyar lélek rajong az eszményekért és örömmel szenved érte vértanú halált. Kálvin vallása egyenesen felhív a hitért elszenvedendő vértanú halálra. És a magyar lélek a hívást örömmel fogadta.

Van a kálvinizmusnak egy alig érthető tanítása, a rettenetesnek mondott, a fenségesen zordon praedestinatio, amely szerint Isten az ő feltetlen szabad tetszéséből örök időknek előtte elválasztott némelyeket az üdvösségre, másokat a kár-

hozatra. Nem tagadhatjuk, hogy visszadöbbenünk e tanítás hallatán. De más oldalról történelmi tény, hogy hollandok, skótok ebből a tanításból merítették erőt az ő dicsőséges vallásháborúikban; Isten dicsőségéért harcoltak és azzal a meggyőződéssel, hogy el vannak választva a halálra, de az üdvre is. Ez öntött beléjük emberfeletti lelkesedést. A végzetszerűségben hívő magyar lélek az ő homályos fogalmát a praedestinatio tanában igazolva, megtisztítva, a végesség, mulandóság korlátai közül a végtelenség, örökkévalóság hirdelmébe emelve látta és megnyugtatólag hatott rá a tudat, hogy felette nem véletlenség, hanem egy élő, személyes, öntudatos Valóság rendelkezik feltétlen tetszéssel ugyan, de kegyelmesen. Ezért a magyar lelket a praedestinatio tana a kálvinizmustól nem elriasztotta, de közelebb vitte hozzá.

Végül, ha meggondoljuk azt, hogy a Habsburgok alkotmányellenes törekvései 400 esztendő alatt mindig, legutoljára 1849–61-ig a magyar reformátusok ellenállásán törtek meg: beismerhetjük, hogy a magyar lelket a kálvinizmusban annak testi-lelki feltétlen szabadságot (az isteni törvények korlátai között) hirdető tanítása ragadta meg legmélyebben. De ugyanakkor — ha elfogulatlanul gondolkozunk — mélységes fájdalommal gondolhatunk arra, hogy mennyire másképpen lett volna minden azalatt a 400 esztendő alatt, ha a magyar r. kath. főpapság nem nyújt segédkezet a Habsburgoknak a magyar kálvinizmus, egyáltalában protestantizmus kiirtásában!

Kisújszállás.

Nagy István.

Belmissziói jegyzetek.

— Ötödik megjegyzés. —

A mi protestáns liturgiánk háromféle, történelmileg kialakult istentiszteletet ismer: homilétikai (igehirdetéses.) sakramentumos és symbolikus istentiszteletet. Előbbi megjegyzéseinkben a homilétikai istentisztelettel kapcsolatos kérdéseket, hiányokat, vagy ellenőrzésre szoruló jelenségeket feszegettük. Most tovább megyünk, de a sakramentumos istentiszteletet kikapcsoljuk tárgyalásunk köréből, mert a megjegyzésünk alapját képező belm. jelentő-íveknek egyetlen kérdése sincs, mely e körből kívánna feleletet. Pedig a gyülekezet hitéletének (III rovat.) nem jelentéktelen jellemzője az úrvacsorázók száma, — annak hanyatlása, vagy emelkedő tendenciája. Szenteljünk hát néhány percet a symbolikus istentiszteletek területén való szemlélődésre.

*

A temetés. A temetési szertartás helye vagy a templom, vagy a halottasház, vagy a temető. Ami kisebb, falusi gyülekezeteinkben rendszeren a halottasház udvara. Tudom, hogy ez ősrégi, tisztos szokás, amit az az érzelmi motívum is támogat, hogy ott hangozzék el az utolsó „Isten hozzád.” — ahol élt s ahová ezer emlék fűzte az örökre távozót. De, sajnos, — e helyen is ezer veszedelem fenyegeti istentiszteletünk komolyságát és áhítatát. Még

szerencse, ha az udvar nem esik közel valami forgalmas úthoz, ahol jövő-menő szekerek zörgése-csörömpölése, fuvarosok kiabálása, autók dübörgése, eleve kizár minden figyelmet és lelki közösséget. Alig akad azonban olyan udvar, ahol kisebb-nagyobb zavaró körülmények ne jelentkeznének a szertartás alatt. Minden lelkipásztor tapasztalhatta, hogy a karon-hozott gyermekek sírángozása, a nagyobbak futkározása, a kutyák játéka a ravatal körül, a kakasok kukorékolása stb. csaknem elmaradhatatlan jelenségek. Ebben a milieu-ban szinte emberfeletti nehézségbe kerül a figyelem megragadása és megtartása. Ezért van, hogy a temetés fizikailag is a legnehezebb lelkészi szolgálat, különösebb hatás, lelki haszon nélkül.

Tisztelettel hajlok meg a más vélemények előtt, de érzem, hogy a temetés komolyságának csak egyetlen hely felel meg: a templom. Nagyobb alföldi helyeken már meg van ez a jó szokás s ha én is ezt tartanám kívánatosnak: taán azért van, mert magam is ilyen gyülekezetben szolgáltam. Erdemes lenne ezzel a kérdéssel foglalkozni s a közvélemény céltudatos megnyerésével e téren is biztosítani a kultusz igazi lényegét és komolyságát.

Ugyanezt a célt szolgálná az utcai éneklés eltörlése is, amelynek semmi köze sincs, sem az áhitathoz, sem a művészethez. (Agenda 23. §.) A beregi egyházmegyéből beérkezett belm. jelentő-ívek pedig kivétel nélkül azt felelik, hogy a gyülekezet tagjai végig éneklék a temetői utat.

Ép ilyen elavult s jelentőség nélküli szokás: a kántorok búcsúztatója a sírnál. Még akkor sincs ennek értelme, ha mai nyelven írták, vagy mondják el s nem a mult század búcsúztató irodalmának egy-egy rimes remeke. Azért van a lelkész s azért megy ki a temetőbe, hogy a gyülekezet nevében búcsút vegyen a halottól, — hogy az ő szava legyen az utolsó szó.

Temetés után következni szokott a sokszor zajos vígsággá fajuló halotti-tor. Hogy e pogány s megbotránkozató szokás eltörlésére mindent el kell követnünk, — erről még beszélni is felesleges.

Az esketés. Azt kérdezi belm. jelentőívünk: „Énekel-e a gyülekezet esketések alkalmával is?” Csak néhány helyről érkezett az a felelet, hogy „igen”. Az általános szokás tehát az, hogy a házasságkötés megáldása kántor és éneklés nélkül történik. E helyett mit látunk a templomi esketéseknél?

Mire a lelkész — előzetes jelentés után — bemegy a templomba, már benn van a násznép s vele együtt betódult a kíváncsiak serege, a falu apraja-nagyja, még más vallásúak is. Körülállják az úrasztalát s rendetlen összevisszaságban ülnek, vagy állnak a padok között s a padok tetején. A máskor csendes, komoly templom, — ez a szent hely, mintha megváltozott volna. A karzaton gyermekek zörögnek, suttogás, nevetés, csuszogás, ajtónyikorgás jellemzi a hargulatot. Látszik az arcon, hogy csak két dologra kíváncsiak: hogy néz ki a menyasszony s mit fog neki mondani a pap? A pap bejön, — a zaj elül, de csak addig, míg az imához ér, mert már akkor rohannak lefelé a karzaton suttogó gyermekek. Elhangzik a megáldás,

egyik násznagy még a helyszínen kifizeti a papot egy kendővel s megkezdődik a rendetlen kivonulás. Hát mi ez? Istentisztelet, vagy csak házasságkötés? De miért kellene még egyszer megcsinálni azt, ami már egyszer a község házában megtörtént?!

Azt hiszem, sokan elfeledkeznek arról, hogy itt a liturgiális aktus nem a házasság megkötése, hanem a már megkötött házasságnak a megáldása és így gyülekezeti aktus, melynek istentisztelet jellege nem is vitatható. E praemissa alapján állapítsunk meg néhány lényeges követelményt, amiket pontokba is szedhetünk, hogy tisztán lássunk. 1. A templomba gyülekezéskor gondoskodjék az egyházi, vagy harangozó, hogy a fiatal pár s a násznép hivatalos személyein kívül senki se álljon ki az úrasztalához. A jelenlevők rendesen foglaljanak helyet a padokban. A karba senki ne menjen fel s a gyermekek lehetőleg távol tartandók. — 2. Amikor a lelkész bemegy, akkor kezdődik az istentisztelet, még pedig a kántor által vezetett énekléssel. Ahol ez nincs meg, ott csak egy presbiteri gyűlés kell hozza, vagy egy kis jóakarát a kántor úr részéről, ki a legközelebbi esketés alkalmával ezt mondja a vőlegénynek: „fiam, én is elmegyek a templomba s énekelni fogunk esküvőd alkalmával!” Egész bizonyos, hogy több esküvő nem lesz énekszó nélkül s a kántor úr minden alkalommal egy díszesen varrott kendőt kap ajándékba. Nálam pl. egy bresbiter indítványozta volt az éneklés behozatalát. 3. Alkalmos módon (majd beszélünk erről is) fel kell világosítani a gyülekezetet arról is, hogy az esküvői szertartásnak az énekléssel van vége, tehát addig nem szabad a csendet zavarni. 4. Szép a kendő ajándékozása, amelyet néhol még a díjlevél is biztosít, de nem az úrasztala mellett s nem a templomban. Ha valakinek ajándékot adok, a házához viszem s ha fizetek, megtehetem az irodájában is. 5. A harangozónak, — ki a templom ajtót nyitja — szigorúan megtiltandó, hogy a menet távozásakor elállja az ajtót s a kibocsátás címén ajándék-pénzt szedjen. Ez nem méltó az Isten házához.

Szorosan e tárgykörhöz tartoznak még a következő megszívlelésre érdemes dolgok. 6. Tekintettel a gyakran reggelig is tartó lakodalmi mulatságra, szombaton és bűnbánati héten szüntessük meg az esketéseket. Ezt a problémát az anyakönyvezetővel való megállapodásunk véglegesen megoldja. — 7. Tegyük lehetővé, hogy minden megesküdött ifjú párnak bibliát adjunk az egyház ajándékából. — 8. Esküvő előtt mind két féltől kérjünk igazolást, hogy konfirmációban részesült. Ezt igazolhatja a lelkész írásával, vagy a konfirmációi emléklappal is. 9. A házasságra lépők háromszori kihirdetését soha ne mellőzzük. Ezt — különben — már rendelet is előírja. E régi szokás elvesztette ugyan eredeti célját, mert pótolja ma a község házában kifüggesztett hirdetés, de haszna és fontossága ma talán még nagyobb, mint valamikor. A házasságra lépők három héttel előbbi jelentkezése lehetővé teszi, hogy egyetlen készülő házasság se kerülje el figyelmünket. Már pedig itt fontos a következő pont. 10. Ne eskessünk meg olyanokat,

kik kárunkra adtak reversalist, sőt minden lehető kövessünk el, hogy a házasság a mi egyházunk javára köttesék meg. Nem tudom, célravezető lenne-e e téren olyan erélyes eszközök alkalmazása, mint ahogy azt a róm. katolikusok teszik? Egyik gyülekezetünk tapasztalt lelkipásztorától a jelentő-
 ívekkel ez a javaslat érkezett: „A vegyes házasságok kérdése a róm. katolikusok ilyen irányú tevékenységéhez hasonlóan olyképp rendezendő, hogy vegyes házasság csak a másvallású fél által javunkra adott reversalis alapján köthető.” Szere-
 tettel ajánlom az illetékesek szíves figyelmébe.

Megint az történt, hogy a kijelölt tárgykört nem tudtuk kimeríteni. Szólanunk kellett volna még a symbolikus istentisztelet harmadik fájáról, a konfirmációról. Itt azonban bizonyos reformokról is van szó s a jelentő-ívek is tizenhárom kérdésben foglalkoznak ezzel. Ez a téma megérdemel egy egész megjegyzést...

Tiszaszalka.

Kelemen Gyula,
e. m. belm. előadó.

Közélet

A Péter András reálgymnázium fejlődése.

Egyházkerületünk legfiatalabb középiskolája, a szeghalmi református Péter András reálgymnázium 1926 szept. 1-én, biztató előjelek között kezdte meg működését. Az idej új iskolai év még kedvezőbbnek tünteti fel a jövő kilátásait. A kezdő iskola a maga 49 első osztályos tanítványával a debreceni református gymnasium után az aránylag legnépesebb református középiskolánk lett amennyiben Hajdúböszörményben 48, Mezőtúron 43, Kisújszálláson 39, Karcagon 38, Hódmezővásárhelyen 37, Békésen 36 és Hajdúnánáson 30 tanuló iratkozott be az első osztályba. Ez a cáfolhatatlan tény igazolja azokat, akik szükségesnek mondták a szeghalmi reálgymnázium megnyitását. Különben is csak a sötétlátók és az örök kételkedők jósolhattak reménytelen jövőt ennek az intézetnek, mert a rideg számok, a statisztika matematikai pontossággal előre megmutatta, hogy ez a megiehetően jó helyen fekvő intézet igen népes lesz. A közoktatásügyi minisztérium által kibocsátott évi jelentés bizonyossága szerint csonka hazánk lakosságának 0.6%-je jár középiskolába. Már pedig a Szeghalomba összefutó négy vasútvonal mellett 150—200 ezer ember igényeit elégíti ki az iskola. Ha tehát az országos átlagnak csak a felét vesszük mértékül, akkor is legalább 400 tanítványra lehet számítani, mikor majd a 8 osztály megnyílik.

A reálgymnázium fejlődését nagymértékben biztosítja az is, hogy már a második év elején megnyílt az intézet internátusa. S ime, már az első évben 30 vidéki tanuló jelen kezett ellátásra. Az internátus havi díja 50 P, amiért a gyerekek teljes ellátást és lakást kapnak. Az internátus nem maga

főz, hanem a kosztolás egy vállalkozónak van bérbeadva. A vállalkozó szerződésileg köteles minden gyerekek naponta egy félkilogramm friss búza-kenyeret adni, a reggeli 3 deciliter tejes kávé, minden ebédre hús s hetenként háromszor vacsorára is hús van. Nagy előny az is, hogy egy nő tanár feleségével együtt és egy nőtlen tanár állandóan együtt étkezik a tanulókkal s hogy ugyanazt a kosztot eszik. A tanárok a vállalkozónak megfizetik a gyerekek által is fizetett teljes díjat.

A közoktatásügyi minisztériumnak, de talán még az intézethez közelebb állóknak is az volt az eredeti véleménye, hogy ennek a reálgymnáziumnak előbb be kell igazolni a létjogosultságát, hogy segélyt kaphasson. Azt hisszük, hogy a létjogosultság fényes bizonyítékot nyert. Hiszük és reméljük, hogy ezekre a tényekre támaszkodva már könnyebb lesz az államkormányval szemben is az 1848. XX. t.-c.-nek érvényt szerezni s az új református intézet-tanárainak fizetésekiegészítő államsegélyt kieszközölni

ys.

Halottaink

Dr. Masznyik Endre nyug. ev. theol. akadémiai tanár október 13-án rövid szenvedés után, 70 éves korában elhunyt.

Dr. Kapossy Lucán, a pápai főiskola volt kiváló tanára, 78 éves korában október 9-én elhunyt. A megboldogult 52 éven át teljesített tanári szolgálatot. Temetése október 10-én ment végbe nagy részvét mellett, Pápán.

Szűcs József feketegyarmati lelkész, életének 77-ik évében október hó 3-ik napján elhunyt s 5-én nagy részvét mellett temettetett el. Hitvese Kálmán Erzsébet, fia Sándor hadbíró-örnag, leányai: Rózsa Fényes Menyhértné, Erzsébet Fényes Aladárné gyászolják elhunytát, gyermekeikkel. — Debrecenben született s itt végezte tanulmányait. 45 évig szolgált, melyből 5 évet Nagyarsányban, 40 évet Feketegyarmaton töltött. Kiváló szónok és erőskezű kormányzó volt s az egyházmegyén tanácsbírói tisztet viselt.

Áldott legyen emlékezetük!

Különfélek

Gróf Teleki Józsefet, a dunamelléki református egyházkerület új főgondnokát, október 22-én iktatják be tisztebe.

Dr. Darányi Ignác, a dunamelléki egyházkerület volt főgondnoka emlékére október 21-én a Kálvin-téri templomban emlékünnepe volt.

A konfirmációl előkészítés intenzívebbé tételét a dunántúli egyházkerület közgyűlése szükségesnek látja s evégből elrendeli, hogy a konfirmációl előkészítés advent első hetétől áldozócsütörtökig tartson, minden egyes alkalommal szentírásolvasással.

A debreceni egyetemen 35 hallgató részesül a bölcsészeti karon ösztöndíjban az 1927-28. iskolai évben. Csak jó előmenetelű tisztviselő-gyermekek tarthatnak igényt a tanulmányi segélyre. Az ösztöndíj az egész egyetemi tanulmányi időre szól, amíg le nem hallgatja az ösztöndíjban részesülő a köteles 8 félévet.

Vallásos estély volt az Ispotály-templomban október 16-án, d. u. 5 órakor. Bibliát olvasott és imádkozott Kustár Dániel vt. lelkész, predikált Nagy Sándor s.-lelkész, felolvasást tartott Felker János lelkész. Ezenkívül szólóénekek és szavallatok emeltek Istenhez a lelkeket. Záróimádságot mondott Molnár Ferenc lekipásztor.

A budapesti katolikus egyházközségek központi tanácsa tiltakozott az ellen, hogy a Deák-téren Luther Márton, a Kálvin-téren pedig Kálvin János szobra felállíttassék. Tiltakozott továbbá az ellen, hogy bármely felekezet alapítóinak, vagy hitújítóinak szobrát nyilvános téren helyezték el, mert bár helyeslik, hogy vallásfelekezetekre való tekintet nélkül az ország nagyjainak és a főváros érdemes polgárainak nyilvános tereken emléket állítsanak, nem sorozhatják ide idegen országok fiait, akiknek tevékeny-ége hazánk egyetemére nem irányul. — Nem tudjuk, hogy a „szentek“, akiknek szobrai minden nagyobb városunkat díszítik, milyen egyetemes hatást gyakoroltak hazánkra? Nem tudjuk továbbá azt sem, hogy a kultúra fellendülése, az iskola-ügy kiknek a hatásához fűződik a reformáció után hazánkban, ha Kálvinnak, Luthernek és a reformátoroknak ebben nincs szerepük.

A beiratkozások a debreceni egyetemen véget értek. Összesen 947 hallgató iratkozott be az egyetem négy fakultására. Legtöbb hallgatója a jog- és államtudományi karnak van: 470. — A hallgatók száma az orvoskaron 250, a bölcsészeti karon 130, a hittudományi karon pedig 100, kettő közülök nőhallgató.

Hajdúnánáson október 16-án délelőtt leplezték le 633 hősi halott emlékoszlopat. Az ünnepség a református templomban tartott istentisztelettel kezdődött, ahol Kolozsvári Mihály lekipásztor hirdette az ígét. Istentisztelet végeztével a közönség a város legszebb helyén felállított emlékműhöz vonult, ahol Madai Gyula országgyűlési képviselő tartott ünnepi beszédet.

A kőbányai református egyházhoz tartozó Üllői-úti új imaterem felavatása október 16-án ment végbe. Beszédet tartott Hatolkay Kázmér lelkész.

Tanítói nyugdíjazás. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium Rakottyai Lászlóné Mindszenti Irma hajdúszoboszlói református tanítónőt 27 évi szolgálat után, betegeskedésére tekintettel, nyugállományba helyezte.

Lelkészmeghívás. A budapesti Bethánia Egyesület Szabó Miklós budapesti vallásnagytartót hívta meg az egyesület lelkészévé.

Biharkeresztesen a Bethánia-egyesület konferenciát tart, melynek programja a következő: Október 29-én este szeretetvendégség, melyen a helybeli református lelkész mond megnyitó beszédet. Szabó Miklós a Bethánia-egyesület lelkésze pedig e címen tart előadást: Miért tartunk annyi konferenciát? Énekszámok, szavallatok, bibliamagyarázat. Október 30-án, vasárnap délelőtt istentisztelet a református templomban. Utána ifjúsági összejevetel két előadással: Jézus harcosai; Jézus munkásai. — Délután 3—5-ig evangélizáló előadások: a) Ingyen kegyelméből („Jövök semmit sem hozva“); b) Hit által („Keresztedbe fogódzva“). Este 1/28-kor vallásos estély két előadással: Mire kötelez bennünket negyedszázados multunk? a) A lelkiekben. b) Gyakorlati életünkben. — Október hó 31-én délelőtt 9—10-ig áhítat. 10—12-ig konferenciái előadások: a) Milyen legyen a bibliáóra? b) Milyen ne legyen a bibliáóra? Ezeket az előadásokat eszmecsere követi. Délután 3—4-ig áhítat. 4—6-ig konferenciái előadások: a) A bizonyágtévő Luther. b) Az imádkozó Kálvin. Este 1/28—9-ig morzsaszedés. Ez a konferencia elsősorban Bihar-, Hajdu- és Jásznagykunszolgalmegye népének szól, de távolabbról jövő testvéreket is szíve- en látunk. A gyengébbeket és idősebbeket magánházaknál szállásoljuk el; lesz azonban mindenki hozzon magával párnát, lepedőt és takarót. — Azonkívül mindenki hozzon magával tányért és evőeszközt is. A közös étkezés egyszerű lesz, de jó és elegendő. A két napi koszt 4—5 pengőből kikerül. A konferenciái előadásokat a templomban tartjuk, az étkezést az iskolában. A konferenciára a jelentkezések legkésőbbben október 26-ig az ottani református lelkész-hivatalhoz küldendőkéa következők bejelentésével: a) érkezés időpontja, b) visszaindulás időpontja, c) közös- vagy magán szállás, d) közös étkezés.

Harangszentelés. A noszlopi református gyülekezet a hadi célokra elrekvirált harangjai helyett most két új harangot szerzett be 5000 pengő értékben, mely összeg nagyrésztét közadakozás útján adták össze a hívek. A harangszentelés október 9-én ment végbe. Az ígét Győri Elemér pápai teológiai tanár hirdette.

A tanítónőket szigorúan figyelmezteti a mezőföldi egyházmegye felterjesztésére a dunántúli egyházkerület közgyűlése, hogy egyházi állásukhoz illően, a divat szélsőségeitől, frivolitástól mentesen öltözködjének.

Tanárválasztás. A dunavecsei református polgári iskolában a Dr. Györgyné Benedek Jolán lemondásával megüresedett tanári állásra rendes tanárul vitéz Torma Gábor okleveles polgári iskolai tanár választott meg.

A Brit- és Külföldi Bibliatársulat budapesti fiókja három nagy aranymetszésű bibliát adományozott az Országos Presbiteri Értekezletnek. Ezen- túl ezeket a bibliákat fogják vinni, nemzeti színű szalaggal átkötve, a menetek élén.

RUN JÓZSEF késműves és műköszörűs Debrecen, Széchenyi-utca 1. sz.

Lelkészválasztások. A kerkanémetfalui gyülekezet meghívás útján Kovács Elek szombathelyi hitoktató-lelkészt, a balassagyarmati gyülekezet pedig Sulacsik Zoltán kaposvári hitoktató-lelkészt választotta meg pásztorául. Isten áldása legyen a gyülekezeteken és a pásztorokon egyaránt.

A tatai református egyházmegye elnöksége a szeptember 20-án lefolytatott tatai lelkészválasztást alaki hibák miatt megsemmisítette és október 25-ére a régi pályázat alapján új választást rendelt el.

Uj református lelkészképző főiskola felállítását tervezi a királyhágómelléki új református egyházkerület. A lelkészképző-intézetet valószínűleg Máramaroszigeten állítják fel a megszüntetett református liceum és jogakadémia épületében.

A városi és egyházkerületi nyomdavállalat 1928. évi költségelőirányzata.

Szükségletek.	Előirányzati összeg pengő
1. Nyomda.	
I. Állandósított személyzet fizetése . . .	33,408.—
II. " " családi pótléka . . .	1,566.72
III. " " lakbére . . .	8,257.67
IV. " " failletménye . . .	612.—
V. " " világit. kedv. . .	210.—
VI. " " különóra díja . . .	700.—
VII. Irodaszemélyzet fizetése . . .	25,220.—
VIII. Műszaki és segédszemélyzet fizetése . . .	86,585.12
IX. Olaj, festék . . .	13,028.—
X. Fűtés, világitás, hajtóerő . . .	14,989.24
XI. Adóilletékek . . .	26,541.—
XII. Vegyesköltség . . .	13,908.—
XIII. Útiköltségekre . . .	2,332.—
XIV. Postadíj-számla . . .	2,200.—
XV. Utazói költség . . .	5,000.—

XVI. Kamatok	70,917.28
XVII. Nagykölesön annuitás	22,250.48
XVIII. Svájci frankkölesön (város)	5,156.25
XIX. Fogattartási költség	4,698.—
XX. Papirosszükséglet	160,000.—
XXI. Leírások	—

2. Könyvkötészet.

XXII. Könyvkötészeti anyagok	23,246.60
XXIII. Könyvkötészeti személyzet	75,991.48
XXIV. Világítás, hajtóerő	2,005.92
XXV. Vegyesköltség	1,900.—
XXVI. Kamatok	—

3. Méliusz könyvkereskedés.

XXVII. Személyzet évi fizetése	27,504.—
XXVIII. Árúkra	279,400.—
XXIX. Helyiségbér	12,960.—
XXX. Fűtés és világitás	1,751.68
XXXI. Vegyesköltség	6,720.—
XXXII. Orsz. Ref. Tanítók Egyesülete	12,000.—
XXXIII. Kamatok	—

4. Könyvnyomdai felszerelések

XXXIV. pótlására és újabb beszerzésekre	61,250.—
XXXV. Nyereség	240,000.—
	1 242,309.44

Fedezet.

Nyomdai munkákból befolyó jövedelem	701,119.43
Könyvkötészeti munkákból befolyó jövedelem	132,787.20
Méliusz könyvkereskedésnél árúkból befolyó jövedelem	408,402.81
	1 242,309.44

ad 617—1927. gh.

Az egyházkerületi közgyűlés 151/3—926. sz. határozatával vett megbízatás alapján közzéteszi
Debrecen, 1927 október hó 3-án

Varga Pál,

egyházkerületi számvevő.

A tiszántúli egyházkerület pénztárának 1926—27. évi jövedelem költségeredmény kimutatása.

Csoport-jelzés		Jövedelem		Költség		Többlet		Hiány	
		P	f	P	f	P	f	P	f
I.	Közigazgatási pénztár	96,250	64	98,366	49	—	—	2,115	85
II.	Tűzkármentesítési pénztár	9,967	54	4,920	38	5,047	16	—	—
III.	Tankönyvek pénztára	42,290	37	34,558	99	7,731	38	—	—
IV.	Középiskolai felügyeleti pénztár	22,881	16	22,563	74	317	42	—	—
V.	Püspöki javadalom-alap	20,913	94	19,341	52	1,572	42	—	—
VI.	Báró Baldácsy-alap	20,242	29	14,000	—	6,242	29	—	—
VII.	Egyházkerületi gyámintézeti pénztár	4,775	73	3,058	88	1,716	85	—	—
VIII.	Református segélyegylet pénztára	4,154	16	2,656	—	1,498	16	—	—
IX.	Egyházi és iskolai segély-alap	9,403	27	6,907	89	2,495	38	—	—
X.	Egyet. tanszéki alap	1,541	57	1,201	48	340	09	—	—
XI.	Egyet. theol. tansz. alap	1,104	42	—	—	1,104	42	—	—
XII.	Népiskolai tőkesegély pénztár	2,759	91	4	36	2,755	55	—	—
XIII.	Egyesített államsegély pénztár	65,910	78	65,928	72	—	—	17	94
XIV.	Közalapi segélyezés pénztára	1,110	42	1,273	01	—	—	162	59
XV.	Tőkesegélyek visszahelyező pénztára	2	90	—	—	2	90	—	—
XVI.	Diakonissza-intézet és hadiárva-ház pénztára	17,236	32	15,169	08	2,067	24	—	—
XVII.	Népiskolai tőkesegély kölesön	—	34	—	—	—	34	—	—
XVIII.	Letétek pénztára	31,707	49	41,793	18	—	—	10,085	69
XIX.	Tanító- és tanítónőképzőintézet felügyeleti pénztár	1,682	93	720	—	962	93	—	—
XX.	Nyomdavállalat törlesztési pénztára	15,649	48	12,962	81	2,686	67	—	—
XXI.	Énekeskönyvi pénztár	9,005	96	4,475	61	4,530	35	—	—
XXII.	Kiegészítésre váró és külön kezelésű alapok pénztára	6,698	60	5,277	18	1,421	42	—	—
	Együtt:	385,290	22	355,179	32	42,492	97	12,382	07

Debrecen, 1927 október 12-én.

Varga Pál, egyházkerületi számvevő.

A borsodmegyei alispán elhatározta, hogy öt évig nem engedélyez táncmulatságot olyan faluban, ahol verekedés történik.

Egy református papi családból való középkorú özvegy úri asszony papi családhoz, vagy magános papi özvegyhez ajánlkozik. Bővebb felvilágosítást nyújt Kalas Ferenc Gyula. Ref. lelkészi hivatal.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a laptulajdonos:
Dr. KUN BÉLA.

Takarékpénztári csekkszám 43,916.

Segédlelkészt keresek, aki önálló munkakörben mindenmű lelképásztori szolgálatot elvégez. Érdeklődőknek szívesen nyujtok részletes felvilágosítást. Magyarországon, 1927. október hó.

Irlanda Dezső,
lelképásztor.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.
2863—1927. szám.

Pályázat.

A beregi református egyházmegyébe kebeleztetett vásárosnaményi ref. egyházközség lemondás folytán megüressedett lelkészi állásra.

Javadalom:

1. Lakás és kert természetben mellékhelyiségekkel.
2. 19 kat. hold 1548 □-öl föld, haszonélvezete, melyeknek minden adóját telekkönyvi tulajdonos az egyház fizeti.
3. Négy drb marha (tehén, sertés) legeltetési joga.
4. 1922. év óta 52 köből termény, melynek $\frac{2}{3}$ -a búza, $\frac{1}{3}$ -a gabona. Régi díjlevélben feltüntetve több van, a többlet felett még a felsőbb egyházi hatóság fog határozni, mely határozatnak megválasztott magát alá vetni tartozik.
5. Tiszai híd vám váltság és kisajátított földeknek 6% kamata az egyházmegyei közpénztárból. (362 kor.)
6. Egyháztól készpénz 20 korona.
7. Szolgálmányok megváltásáért 208 kor. 50 fl.
8. 10 (tíz) m. öl. tűzifa, melynek beszállítása az egyház terhe.
9. Stóla az egyh. kerület által megállapított rendelet és részben helyi gyakorlat szerint.

Pályázatok az Egyh. Törv. alapján felszerelve és ezenkívül állampolgári, valamint a tanácsközt. és a kommün idő alatt tanúsított magaviseletről szóló bizonyítvány a beregi ref. egyházmegye esperesi hivatalához Csaroda Beregmegye postahely, ezen pályázati hirdetés megjelenésétől számítandó három hét alatt terjesztendő be.

Az üressedésben lévő lelkészi állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal efoglalandó.

A megválasztott lelkész az egyházmegye árvagyámintézetnek kötelezett tagja, egyben jelzem, hogy volt lelkészeknek hasznos beruházásokért 150, azaz egyszázötven pengőt tartozik fizetni.

Debrecen, 1927. október 20-án.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Szántó József

Hódmezővásárhelyi szabómester
debreceni helyettese

TÓTH JÓZSEF

elsőrendű angol úriszabósága

Burgundia-utca 12. szám.

Hozott szövetekből is
elsőrendű munkák

**biztos, szép, divatos
szabással**

méltányos árakért készülnek.

„DANKÓ” Temetkezési Vállalat

(Tulajdonos: EKLI JÓZSEF.)

DEBRECEN,

KOSSUTH-U. 6. SZÁM.

Telefon: nappal 322.

Telefon: éjjel 66. sz.

M. kir. Tisza István tudományegyetemi klinikák, Állami gyermekmenhely, Honvédkórház, Református árpoda, Debrecen szabad királyi város szállítója.

TELEP ÉS KOPORSÓGYÁR: DOMB-UTCA 16. SZ.,

hol éjjel is a gyászoló közönség rendelkezésére állunk.

Olcsó árak. ♦ Szolid kiszolgálás. ♦ Előnyös fizetési feltételek. ♦ Temetéseket vidéken is vállalunk.

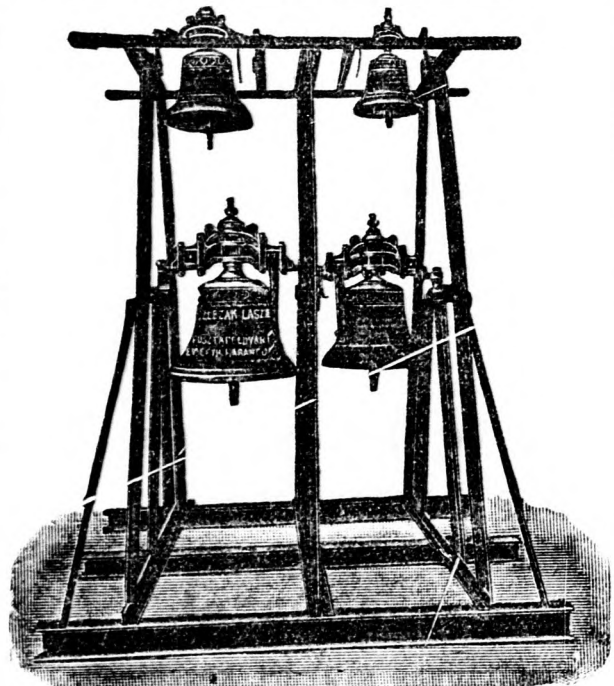

Debreczeni István
órasmester
Debrecen, Péterfia-u. 8.

Speciális órák javítása
Mindennemű órák raktára.

Az 19. évi debreceni iparkiaditáson díszoklevéllel, a budapesti orsz.kiaditáson aranyéremmel kitüntetve.

SZLEZÁK LÁSZLÓ
harang-ércöntőde, harangfelszerelés és haranglágyító
BUDAPEST, VI, FRANGEPÁN-UTCA 77. SZ.
(Saját házában). A nyugati pályaudvartól induló BUR vasúti „ŐR-
HÁZ” megállóhely A) B) C) J) kocsikkal. Telefon: Lipót 913-69

Az 1910. évi párisi világ, 1921. és 1923. évi vas- és gépipari kiállításán aranyéremmel, 1925. évi kézműipari tárlaton és az 1926. évi kézműipari kiállításán m. kir. kormány attai díszoklevéllel, az 1927. évi vasipari kiállításán a nagy aranyéremmel és az 1927. évi székesszéki kiállításán aranyéremmel kitüntetve. Számos egyházi elismerőlevél.

SESZTINA LAJOS
vasnagykereskedése
Debrecen.
Alapította 1819-ben Sesztina János.

A háztartás, mezőgazdaság és ipar körébe vágó
összes vasárúk
állandó nagy raktára.
Telefon 6.

Fontos iskolai felszerelések!

- Európa politikai térképe, vászonra huzva, lécekkal . . . . . 44.—
- Magyarország politikai térképe, vászonra huzva, lécekkal 41:80
- Magyarország hegy és vízrajzi térképe, vászonra huzva, lécekkal 41:80
- Bittenbinder—Gerencsér: Métermértekek szemléltető táblája, hozzávaló utasítással. (Hossz-, terület-, köb-, súly-, űrmértekek . . . . . 3.—
- Bopp—Gönczy: Természettani ábrák (8 színes kép), 75×58 cm.-es táblák (Tizedesmérleg, darugép és csigaszorok, emelőgépek, csavarsajtó, másodperc-inga, koloncos óra . . . . . 6.—
- Földrajzi falikép (2 kép, 63×95 cm. méretben, színes nyomással, I—II. együttesen . . . . . 6.—
- Női kézmunka-minták (színes táblák kivitelű utasítással, a Magyar Nemzeti Múzeum anyagából) . . . . . 2.—
- Szépírási falitáblák. A m. kir. vallás- és közokt. miniszterium megbízásából szerkesztette: Kováts A. 2 tábla, 63×95 cm. méretben, tokban, szegélyezéssel, lécekkal. (1. Nagybetűk. 2. Kisbetűk és számjegyek. 3. Betűkapcsolási példák.) I—III. . . . . 12.—
- Történelmi falikép. 20 kép, 63×95 cm. nagyságban, többszínű nyomással, a sorozat ára . . . . . 52.—
- Mi maradt nekünk. (Szemléltető falikép.) Makoldy J. 21 rajza 47×63 cm. méretben, felvonatlanul 6:80
felvonva . . . . . 42.—
- Bopp-féle: Mértékgyűjtemény. súly- és űrmértekek . . . . . 30.—
- Méterrúd, erős tölgyfából, réz végekkel 4:50
- Földrajz. Csillagászati és fizikai földrajz, Népfajok, Nép-rajz, Hölzel, Lehmann, Frass, Méinhold, Letoschek. Schmidt-féle állat-természettan, természettudományi szemléltető képek stb.
- Iskolai táblák, számológépek, táblafestékek, szivacsok, kréták, dűsan felszerelt raktára a

„Méliusz”
könyv-, papír-, zeneműkereskedés
Debrecen, Ferenc József-út 26. sz.
☛ Telefon: 2-70. szám. ☛

Nagyobb iskolai szállításokhoz készséggel nyújt be ajánlatot. Könyvosztálya beszerzi a bel- és külföldi irodalmi termékeit. Iskolafelszereléseket megrendelés szerint intéz el és fordulópostával expedál.